

1 Usmeritve za izdelavo zaključnega dela na 1. in 2. stopnji

Študent pripravi zaključno delo, ki temelji na pregledu literature ali empirično zaključno delo skladno s 3. členom Navodil za izdelavo zaključnega dela na prvi in drugi stopnji študija na UM FZV. V opredelitvi področja in opisu problema zaključnega dela, naj se študent izogiba povzemanju splošnih, že znanih vsebin, ki jih vsebujejo učbeniki s področja raziskave.

Zaključno delo je namenjeno:

- Opisu problema, ki zajema predstavitev dosedanjih znanstvenih spoznanj, najdenih v okviru pregleda in analize literature ter služi kot podpora iskanju rešitve raziskovalnega problema.
- Predstavitvi namena in ciljev, ki morajo biti skladni z opisom problema in raziskovalnim vprašanjem.
- Usposabljanju za iskanje novih virov znanja in njihovo uporabo na strokovnem in znanstvenem področju.

Zaključno delo mora biti napisano v slovenskem knjižnem jeziku (biti mora jezikovno korektno). Za jezikovno korektnost zaključnega dela je obvezen jezikovni pregled s strani strokovnjaka, zato mora študent pri zaključnem delu priložiti izjavo lektorja o lektoriranju ter tudi dokazilo o ustrezni strokovni izobrazbi lektorja (glej Prilogo 4–Potrdilo lektorja o lektoriranju). Lektor je lahko, kdor je končal vsaj študij prve stopnje s področja slovenščine oziroma univerzitetni študijski program s področja slovenščine.

Zaključno delo je pripravljeno v skladu s Pravilnikom o postopku priprave in zagovora zaključnega dela na študijskih programih prve in druge stopnje Univerze v Mariboru.

Pri urejanju osnovnega besedila je priporočeno uporabljati ustrezno predlogo, ki jo najdete na spletni strani UM FZV (<http://www.fzv.um.si/priprava-zagovor-zakljucnega-dela>), pri čemer upoštevajte navodila UM za pripravo zaključnih del.

Obseg zaključnega dela:

- zaključno delo 1. stopnje: vsebinski del **do 10.000 besed** (posamezna slika ali graf šteje za **250 besed**), in sicer od prve strani poglavja Opredelitev področja in opis problema do zadnje strani poglavja Zaključek.
- zaključno delo 2. stopnje: vsebinski del **do 15.000 besed** (posamezna slika ali graf šteje za **250 besed**), in sicer od prve strani poglavja Opredelitev področja in opisa problema do zadnje strani poglavja Zaključek.

Vezava zaključnega dela (na željo študenta, saj oddaja tiskane verzije ni obvezna): Zaključno delo mora biti vezano v temno modro platno ali podoben material (trda vezava), črke in logotip na platnicah so srebrne barve.

V primeru oddaje tiskane verzije mora biti format papirja A4, pri čemer naj se uporablja kakovostni papir (80–100 g), izpis naj bo izveden dvostransko z laserskim ali enakovrednim tiskalnikom. V primeru barvnih fotografij, slik ali diagramov, je treba izpis teh strani izvesti z barvnim laserskim ali enakovrednim tiskalnikom. Izpis z matričnim tiskalnikom zaradi neustrezne kakovosti ni dovoljen.

1.1 Zgradba zaključnega dela

Zaključno delo na UM FZV mora biti napisano v skladu z navodili te visokošolske institucije. Študent pri pisanju zaključnega dela upošteva zgradbo, prikazano v tabeli 1.1.

Tabela 1.1: Zgradba zaključnega dela

Predhodne sestavine		<ul style="list-style-type: none"> Naslov na platnicah Naslovna stran Hrbtina naslovna stran (med drugim se morajo opredeliti tudi avtorske pravice za dostopnost javnosti preko DKUM, najpogosteje uporabljena licenca je CC BY-NC-ND) Zahvala Povzetek Povzetek v angleškem jeziku Izjava o avtorstvu zaključnega dela Izjava o istovetnosti tiskane in elektronske oblike zaključnega dela (v elektronski in tiskani verziji, samo v primeru tiskane verzije); Kazalo vsebine Kazalo slik, grafov, tabel (navedejo se samo relevantna kazala) Uporabljeni simboli in kratice 	
		ZAKLJUČNO DELO, KI TEMELJI NA PREGLEDU LITERATURE	EMPIRIČNO ZAKLJUČNO DELO
Sestavine glavnega besedila	Uvodni del	1 Opredelitev področja in opis problema 2 Namen in cilji zaključnega dela 2.1 Raziskovalno vprašanje 3 Raziskovalne metode 3.1 Iskalna strategija 3.2 Ocena moči dokazov/Ocena moči dokazov in kritična ocena člankov 3.3 Analiza in sinteza podatkov	1 Opredelitev področja in opis problema 2 Namen in cilji zaključnega dela 2.1 Raziskovalno vprašanje in/ali hipoteze 3 Raziskovalne metode 3.1 Raziskovalno okolje 3.2 Raziskovalni vzorec 3.3 Etični vidik 3.4 Predpostavke in omejitve raziskave
	Jedro	4 Rezultati 4.1 Rezultati pregleda literature 4.2 Rezultati analize in sinteze identificiranih virov 5 Interpretacija in razprava	4 Rezultati 5 Interpretacija in razprava
	Sklepni del	6 Zaključek	6 Zaključek
Dodatne sestavine		Viri in literatura Priloge (ni obvezno)	Viri in literatura Priloge (obvezno)

Zaključno delo, ki temelji na pregledu literature

Je delo, ki nastane na osnovi pregleda znanstvene in strokovne literature. Študent odgovarja na zastavljena raziskovalna vprašanja, tako da izvede pregled znanstvene in strokovne literature ter po pregledu identificiranih relevantnih zadetkov analizira in poda odgovor na zastavljeno raziskovalno vprašanje. Poleg tega študent primerja dosedanja znanstvena spoznanja o raziskovalnem problemu, odkriva posebnosti, izpeljuje ugotovitve in predloge za nadaljnje raziskovanje. V zaključnem delu, ki temelji na pregledu literature morajo nameni oz. cilji in raziskovalna vprašanja izvirati iz opisa problema. Zaključno delo, ki temelji na pregledu literature, mora vključevati razlago uporabljene raziskovalne metodologije, metodo pregleda, postavitev iskalne strategije (vsebuje iskalni niz z njihovimi sopomenkami in Boolovimi operatorji (AND/OR/NOT), omejitve iskanja, uporabljene mednarodne in/ali domače podatkovne baze, vključitvene in izključitvene kriterije za izbor relevantnih virov) predstavljajo raziskovalne metode in uporabljeni viri. V zaključnem delu, ki temelji na pregledu literature, se lahko uporablja starejša literatura le v primeru, da sistematični pregled ni imel časovne omejitve ter da vir spada v izbor člankov za sintezo rezultatov. V primeru, da ima pregled določen časovni okvir, starost virov ne sme presegati izbranega časovnega okvira.

Empirično zaključno delo

Je delo, ki nastane na osnovi empirično (izkustveno) zbranih podatkov z različnimi instrumenti (vprašalniki, ocenjevalnimi lestvicami, vodili za intervju, obdelavo podatkovnih baz) ter statistično analizo ali sintezo rezultatov. Študent odgovarja na zastavljena raziskovalna vprašanja oz. preveri zastavljene hipoteze tako, da izvede raziskavo z ustrežno izbrano raziskovalno metodologijo. Poleg tega študent primerja rezultate in ugotovitve z dosedanjimi znanstvenimi spoznanji o raziskovalnem problemu, odkriva posebnosti, izpeljuje ugotovitve in poda predloge za nadaljnje raziskovanje. V empiričnem zaključnem delu se praviloma lahko uporabljajo do deset let stara literatura.

ZAHVALA

Zahvala predstavlja neobvezen element v strukturi zaključnega dela. Študentu ponuja priložnost, da se zahvali vsem, ki so kakorkoli prispevali k nastalemu delu.

NASLOV, KLJUČNE BESEDE (KEYWORDS), UDK (UDC), POVZETEK (ABSTRACT)

Študent pripravi zaključno delo v slovenskem jeziku. Povzetek napiše v slovenskem in angleškem jeziku. Povzetek zaključnega dela naj ne presega 200 besed in naj bo strukturiran po IMRAD–shemi (Uvod, Metode, Rezultati ter Razprava in zaključek). Povzetek v angleškem jeziku naj ne presega 200 besed in naj bo strukturiran po IMRAD–shemi (Introduction, Methods, Results ter Discussion and conclusion). Napisan naj bo strnjeno, v preteklem času, običajno v nedoločniku (v 1. osebi množine). Celotni razdelek naj ne presega ene strani.

Navede se do pet ključnih besed/besednih zvez, za katere se priporoča, da ne nastopajo v naslovu, kar omogoča podrobnejšo opredelitev vsebine zaključnega dela v različnih bibliografskih iskalnikih. Ključne besede se pišejo z malo začetnico, razen pri stvarnih lastnih imenih. Pri pisanju ključnih besed in povzetka se naj študent izogiba uporabi okrajšav ter kratic.

Za pridobitev univerzalne decimalne klasifikacije (UDK) zaključnega dela študent zaprosi v knjižnici UM FZV pred oddajo zaključnega dela v tehnični pregled. Končno verzijo zaključnega dela pošlje v tehnični pregled mentor, ne študent sam.

KAZALO VSEBINE, KAZALO SLIK, KAZALO GRAFOV, KAZALO TABEL, UPORABLJENI SIMBOLI IN KRATICE

V kolikor študent uporablja simbole in kratice, navede dobesedni pomen vsake kratice, ne pa razlage pojma, ki ga kratica predstavlja. Če kratica izvira iz tujega jezika, navede tudi čim verodostojnejši prevod v slovenskem jeziku, tako v seznamu kratic, kot ob prvi navedbi kratice v besedilu. Pri uporabi kazala slik, grafov in/ali tabel je priporočeno uporabljati sklice.

OPREDELITEV PODROČJA IN OPIS PROBLEMA

Opredelitev področja in opis problema imata pomembno vlogo pri pisanju zaključnega dela, saj mora bralcu dati jasno sliko o raziskovalnem problemu. Ustrezno opredeljen problem in predmet raziskovanja predstavljata študentu osnovo za postavitev namena, ciljev in raziskovalnega vprašanja zaključnega dela.

V opredelitvi področja in opisu problema mora študent predstaviti tudi argumente, ki pojasnjujejo, zakaj je pomembno ta problem raziskovati in kakšen bo doprinos pregleda sodobne znanstvene in strokovne literature za stroko in/ali širšo javnost.

Študent mora v opredelitvi področja in opisu problema upoštevati vrstni red za smiselni prikaz problematike. Začne s splošno predstavitevjo področja, ki ga želi raziskovati in v nadaljevanju zoži fokus na raziskovalni problem (npr. pomanjkanje znanja, izkušnje medicinskih sester itd.). V nadaljevanju primerja raziskave, ki so bile na področju raziskovalnega problema že opravljene in jih podkrepi z dokazi iz tujih študij. Na koncu povzame, zakaj je pomembno raziskovati izbrani problem in kakšen je prispevek raziskave k že obstoječim (tabela 1.3).

Tabela 1.3: Smernice za pripravo opisa problema (Redman & Maples, 2017)

Koraki	
Korak 1: Postavitev področja oz. tematike	1 Splošen opis raziskovalne tematike.
	2 Natančnejša specifikacija raziskovalne tematike.
	3 Predstavitev tujih in domačih raziskav na področju raziskovalnega problema.
Korak 2: Prikaz vrzeli v znanju	4 Prikaz pomanjkanja relevantnih dokazov na področju raziskovalnega problema.
	5 Predstavitev argumentov za upravičenost raziskovalne tematike.
Korak 3: Definicija vrzeli v znanju	6 Razkritje, kaj se želi odkriti s pregledom literature/ z raziskavo.
	7 Študent s svojimi besedami zapiše, zakaj je pomembno to problematiko raziskovati.

NAMEN IN CILJI ZAKLJUČNEGA DELA

Namen in cilji morajo povedati, kaj bo doseženo z zaključnim delom, zato je potrebna njihova natančna opredelitev. Zastavljeni morajo biti razumljivo, objektivno, merljivo in dosegljivo ter morajo izhajati iz opisa problema.

RAZISKOVALNO VPRAŠANJE / RAZISKOVALNO VPRAŠANJE IN/ALI HIPOTEZE

V primeru, da zaključno delo nima postavljenih hipotez, se navade naslov "*Raziskovalno vprašanje*". V primeru, da ima zaključno delo postavljene samo hipoteze, se navade naslov "*Hipoteze*". V primeru, da ima zaključno delo raziskovalno vprašanje in hipoteze, se v naslovu navede "*Raziskovalno vprašanje in hipoteze*".

Raziskovalno vprašanje naj bo skladno z namenom in cilji zaključnega dela. Študent za oblikovanje raziskovalnega vprašanja uporabi ustrezen pristop (PICOT, PCC, SIDER, idr.). Glede na raziskovalno tematiko lahko oblikuje tudi vprašanja PICO ali PIO ali PEO. Kadar ne more smiselno uporabiti vrstnega reda (PICOT), lahko le-tega zamenja glede na slovničnost ustreznost besedila (glej primere v učnem gradivu).

Pri zaključnem delu, ki temelji na empirični raziskavi, lahko študent postavi raziskovalno vprašanje in/ali hipoteze.

RAZISKOVALNE METODE / RAZISKOVALNA METODOLOGIJA IN METODE

Pri zaključnem delu, ki temelji na pregledu literature, se to poglavje poimenuje "Raziskovalne metode". Pri empiričnem zaključnem delu se to poglavje poimenuje "Raziskovalna metodologija in metode".

Študent na podlagi izbrane raziskovalne metodologije utemelji izbor raziskovalnih metod, uporabljenih v raziskavi. Ni dovolj, da so metode zgolj naštet, ampak mora biti podana utemeljitev za izbor primerne raziskovalne metode. Upoštevati je treba Usmeritve za izdelavo dispozicije zaključnega dela (Priloga 3a).

Podpoglavja naj bodo skladna z vrsto zaključnega dela.

REZULTATI

V tem poglavju študent predstavi rezultate. Podpoglavja poimenuje glede na vrsto zaključnega dela, podana v Usmeritvah za izdelavo dispozicije zaključnega dela, Priloga 3a.

INTERPRETACIJA IN RAZPRAVA

Interpretacija in razprava sta bistven del zaključnega dela. V razpravi se pomembni rezultati podrobneje razložijo ter primerjajo z že objavljenimi rezultati raziskav obravnavanega področja. V razpravi se jasno odgovori na raziskovalno vprašanje. Študent naj v razpravi opredeli uporabno vrednost pregleda literature ali empirične raziskave za zdravstveno nego (prakso, raziskovanje, izobraževanje in zdravstveno politiko) in poda predloge za nadaljnje raziskovanje.

ZAKLJUČEK

V zaključku se na kratko poudarijo glavne ugotovitve zaključnega dela. Poudarijo se odprta vprašanja, na katera nismo odgovorili v raziskavi, ali pa vprašanja, ki se ob interpretaciji na novo pojavila. Študent poudari pomen ugotovitve pregleda za stroko, klinično okolje in širšo javnost. Študent mora v razpravi navesti omejitve raziskave/pregleda (angl. limitations of the study/review).

VIRI IN LITERATURA

Študent uredi uporabljeno literaturo po harvardskem (Harvard-Anglia 2008) načinu citiranja in po abecednem vrstnem redu. Nedopustno je navajati dela, ki v besedilu niso omenjena. V zaključnem delu je priporočljivo uporabljati primarne vire.

PRILOGE

Pri magistrskih zaključnih delih (2. stopnja) so priloge obvezen sestavni del, in sicer študent obvezno priloži Tabelo oz. seznam izključenih člankov s podanimi razlogi za izključitev, če je izvedel pregled literature. V kolikor je magistrsko delo empirične narave, so obvezne priloge vprašalniki, vodila za intervju, opazovalni list, ipd.

V prilogah so zajete informacije, ki so potrebne za celovit prikaz dela, vendar bi z odvrčanjem pozornosti od glavne teme motile potek sporočila zaključnega dela. Naslovi prilog se številčijo z velikimi tiskanimi črkami A, B, C, D itd priporočljivo jih je vključiti tudi v kazalo vsebine. Najprej se navede črka priloge ter nato zaporedna številka tabele. Tabel, ki so navedene v prilogah, se navaja v kazalih na začetku.

2 Navodila za navajanje virov v besedilu (citiranje)

1. Etičnost raziskovanja in avtorstvo zahtevata, da morate vsako misel, ki jo prevzamete po drugem viru ali virih, korektno navesti (citirati, parafrazirati, povzemanj). Prevzemanje celotnih razdelkov (poglavij, podpoglavij) iz posameznega vira praviloma ni dopustno, zato **naj študent v zaključnem delu omeji prevzemanje na nujen in smiseln obseg z vidika obravnavanega problema.**
2. Virov ni potrebno navajati le v primerih splošno znanih dejstev ali splošnega znanja (in originalnih lastnih misli). Z izrazom splošno znanje je označeno znanje, za katero je pričakovati, da je splošno znano za pripadnike določenih skupnosti (npr. ustanove, poklicna ali profesionalna združenja, etnične skupine, akademske skupine itd.). Priporočeno je, da tudi v primeru splošno znanih dejstev ali splošnega znanja študenta le-te zapiše s svojimi besedami in ne prevzame dobesečno iz kakšnega drugega vira.
3. Vse vire, ki ste jih uporabili in navedli v besedilu, je potrebno zapisati v seznamu virov na koncu zaključnega dela. Eden od namenov seznama virov je omogočiti bralcem, da sami poiščejo naveden vir, zato mora biti seznam pravilen. Vsak vir naj vsebuje: avtorja, letnico izdaje, naslov in podatek o izdaji. Nenatančen ali nepopoln seznam virov v tiskani obliki daje slab vtis o avtorju. Tudi uradni dokumenti so podani v tem seznamu virov.
4. V seznamu virov navedite samo tiste, ki ste jih sami dejansko tudi neposredno uporabili.

Študentom priporočamo, da seznam virov, ki so ga uporabljali pri ustvarjanju zaključnega dela, uredijo v programu Microsoft Office Word—osnovna navodila za citiranje virov in za pripravo seznama virov so dosegljiva na povezavi <https://support.microsoft.com/sl-si/office/ustvarjanje-bibliografije-citativ-in-sklicev-17686589-4824-4940-9c69-342c289fa2a5>. Kot Slog izberite "Harvardski način citiranja 2008" oz. "Harvard—Anglia 2008" v angleški različici programa.

Program Microsoft Office Wordu 2016 omogoča citiranje oz. navajanje virov v besedilu ("Vstavi citat") s seznama virov, vendar v določenih primerih navedeni vir morda ne bo popolnoma pravilne oblike (npr. navedba več del istih avtorjev ali navedba več del različnih avtorjev v enem oklepaju). Pomembno je, da je navajanje virov skozi celotno delo konsistentno.

V primeru uporabe drugih namenskih programov za citiranje virov je potrebno izbrati pravilen slog citiranja. Med pogosto uporabljene sodita programa Mendeley in EndNote. Pri Mendeleyu je potrebno ročno dodati pravilni slog iz spletne strani fakultete, in sicer: izberemo "View"—> "Citation Style"—> "More Styles", zavihek "Get More Styles", v polje Download Style kopiramo povezavo http://www.fzv.um.si/sites/default/files/studenti/2016/Harvard_Anglia_2008.csl in kliknemo "Download", nato izberemo zavihek "Installed", kjer izberemo "Harvard—Anglia—2008" slog in kliknemo "Use This Style". Pri programu EndNote je potrebno nov stil ročno dodati v podmapo "Style" namestitvene mape programa EndNote, in sicer v spletni brskalnik kopiramo povezavo datoteke http://www.fzv.um.si/sites/default/files/studenti/2016/Harvard_Anglia_2008.ens in jo shranimo kot Harvard_Anglia_2008.ens, nato shranjeno datoteko prenesemo iz mape "Style", namestitvene mape programa EndNote.

2.1 Načini citiranja virov v besedilu

Pri Harvard—Anglia—2008 načinu citiranja virov avtorje med besedilom navedemo s priimkom izven oklepaja in letnico izdaje dela v oklepaju, kar označimo kot "Avtor (letnica)" ali pa s priimkom in letnico v oklepaju, ki ju ločimo z vejico, kar označimo kot "(Avtor, letnica)". V določenih primerih, kjer določeni del vira omenjamo s posrednim ali neposrednim nanašanjem nanj (npr. dobesečnem navajanju,

parafraziranju), dodamo poleg letnice izdaje vira tudi stran vira, in sicer v obliki (Avtor, letnica, stran) ali Avtor (letnica, stran).

Ločimo tri načine navajanja oz. citiranja virov v besedilih, in sicer: dobesedno navajanje, parafraziranje (preinterpretacija) in povzemanje.

2.1.1 Dobesedno navajanje

Pri dobesednem navajanju virov (oz. citatov) je potrebno podati izvorno besedilo v identični obliki. Takšen način citiranja se uporablja, kadar avtor pove nekaj na edinstven način ali kadar gre za zelo pomembnega avtorja. Oblika navajanja vira v besedilu je v takšni obliki: (avtor, letnica, stran). Ločimo med kratkim ali vrinjenim citatom (do 40 besed), ki ga postavimo v dvojne narekovaje, in dolgim ali samostojnim citatom (nad 40 besed), ki je postavljen v dvojne narekovaje v posebno zamaknjenem odstavku. Tako kratki kot dolgi citat se uporabljata le izjemoma.

Dodatno lahko pri dobesednem navedku izpustimo del citata, kar označimo z (...), vendar nikoli na začetku ali koncu. V citat lahko vrinemo komentar ali pojasnilo, kar označimo z [...], v citatu pa lahko označimo, da je napaka že v viru, in sicer s [sic].

Primeri kratkega citata (do 40 besed):

Kot pravi **Hladnik (1994, p. 119)**: "S citati je treba biti previden. Kajti hitro se namreč zgodi, da med številnimi citati izgine lastno besedilo in samostojna misel. Citatnost naj pomaga le ločiti izvorno od neizvirnega."

Hladnik (1994, p. 119) opozarja, da s citati ne smemo pretiravati, saj se lahko hitro zgodi, "da med številnimi citati izgine lastno besedilo."

"S citati je treba biti previden. Kajti hitro se namreč zgodi, da med številnimi citati izgine lastno besedilo in samostojna misel. Citatnost naj pomaga le ločiti izvorno od neizvirnega" (**Hladnik, 1994, p. 119**).

Pri dolgem citatu se je priporočljivo navezati na sam citat pred (npr. napovemo citat oz. smiselno povežemo s predhodnim besedilom) in po citatu (npr. komentiramo citat).

Primer dolgega citata (nad 40 besed):

Vloga ščitničnega hormona v procesih presnove je neprecenljiva.

"Ščitnični hormon pomaga celicam sprejemati kisik in s tem spodbuja telesno presnovo. Injekcije ščitničnega hormona pospešujejo metabolični proces, medtem ko ima odstranitev ščitnice, ki zmanjšuje vsebnost ščitničnega hormona v telesu, za posledico nižjo stopnjo metabolnega procesa, izgubo telesne toplote in poslabšanje telesnega in duševnega razvoja" (**Chabner, 2007, p. 421**).

2.1.2 Parafraziranje

Parafraziranje (preinterpretacija) pomeni, da avtorjevo misel (idejo, ugotovitev), povemo s svojimi besedami, ker za dobesedni navedek (oz. citat) ni razlogov (način ubeseditve v viru je manj pomemben kot pomen ubeseditve). Pogosto parafraziramo zato, da bi besedilo poenostavili ali ga naredili bolj jasnega. Pri tem moramo paziti, da je pomen parafraze enak izvirnemu besedilu, hkrati pa sta tako stavčna struktura kot besedišče izvirnega besedila spremenjena (z izjemo tehničnih izrazov). Oblika navajanja vira pri parafraziranju je (Avtor, letnica, stran). Pri parafraziranju lahko uporabimo sinonime, spremenimo stavčno strukturo, spremenimo vrstni red idej (pri povedi z več stavki), spremenimo abstraktne misli v bolj konkretne ipd.

Primer parafraziranja:

Originalni vir–citat:

"S citati je treba biti previden. Kajti hitro se namreč zgodi, da med številnimi citati izgine lastno besedilo in samostojna misel. Citatnost naj pomaga le ločiti izvirno od neizvirnega" (Hladnik, 1994, p. 119).

Microsoft Office Word 2016

Microsoft Word 2016 vsebuje slovar sinonimov (sopomenk), do katerega dostopamo z bližnjico "Shift + F7".

Parafraziranje:

Citati naj samo razlikujejo originalno od neoriginalnega, navedba le–teh pa naj bo redka, saj lahko naglo pride do izgube osebne besedila in izvirne misli (Hladnik, 1994, p. 119).

2.1.3 Povzemanje

To je najpogostejši način navajanja virov. Povzemanje pomeni, da ključne misli in informacije drugega avtorja povzamemo s svojimi besedami v čim manj povedih (omejimo se le na nujen in smiseln obseg z vidika obravnavanega problema). Pri tem običajno uporabljamo glagole: *praviti, ugotavljati, trditi, prepričevati, predlagati, razumeti, razložiti, spominjati nas na, ustvarjati vtis da, sklepati idr.*

Primer povzemanja:

Originalni vir–citat:

"Ščitnični hormon pomaga celicam sprejemati kisik in s tem spodbuja telesno presnovo. Injekcije ščitničnega hormona pospešujejo metabolični proces, medtem ko ima odstranitev ščitnice, ki zmanjšuje vsebnost ščitničnega hormona v telesu, za posledico nižjo stopnjo metaboličnega procesa, izgubo telesne toplote in poslabšanje telesnega in duševnega razvoja" (Chabner, 2007, p. 421).

Povzemanje:

Chabner (2007) razloži, da lahko z dodajanjem ali odvzemanjem ščitniškega hormona reguliramo hitrost metaboličnega procesa.

2.2 Pravila za navajanje različnih vrst publikacij

Za predpisano obliko Harvard–Anglia–2008 se priporoča uporaba programov MS Word 2016, EndNote, Mendeley, pri čemer mora biti oblika navajanja virov poenotena skozi celotno dispozicijo oz. zaključno delo. Pogoste primere navajanja različnih vrst virov za uporabo MS Word 2016 podajamo v naslednjem podpoglavju.

Če študent ne uporablja priporočenega programa oz. pri navajanju določene vrste vira obstajajo nejasnosti, priporočamo uporabo praktičnih primerov citiranja virov, kot so predlagani v nadaljevanju.

2.2.1 MS Word 2016

Pri posameznih primerih navajanja virov in literature je poleg vrste vira v narekovajih navedena tudi vrsta vira (tabela 2.2.1), npr. *Članki iz revij ["Članek v reviji"]* pomeni, da v primeru navedbe znanstvenega članka z MS Word Office 2016 pri dodajanju vira izberemo Vrsto vira: Članek v reviji. Za **Jezik vira izberemo angleščino**, saj se pri izbranem jeziku "Privzeto" ali "slovenščina" lahko pojavijo določene napake (recimo namesto "2nd ed." se izpiše "2. ured").

Tabela 2.1: Primeri vrsta virov periodične in neperiodične publikacije

Vrsta virov
Periodične publikacije [izbrati vrsta vira v MS Word Office 2016]
Članki iz revij ["Članek v reviji"]–npr. Zdravstveni Vestnik, Journal of Advanced Nursing itd.
Časopisi ["Članek v periodični reviji"]–Delo, Večer, Dnevnik itd.
Neperiodične publikacije [izbrati vrsta vira v MS Word Office 2016]
Knjige ["Knjiga"]
Poglavja oz. prispevki iz knjige z različnimi avtorji poglavij ["Knjižni oddelek"]
Prispevki iz zbornika referatov ["Knjižni oddelek"]
Diplomska, magistrska dela in doktorske disertacije ["Knjiga"]
Poročila organizacij ["Knjiga"]
Poročila organizacij–prevzeto s spletnega mesta ["Dokument s spletnega mesta"]
Avdio–vizualno gradivo (npr. CD–ROM) ["Knjiga"]
Spletne strani ["Spletno mesto"]
Domača zakonodaja (zakoni, kodeksi, pravilniki) ["Primer"]*
Pravni predpisi EU ["Primer"]*
Sodna praksa ["Primer"]*

*za podrobnejšo razlago si poglejte ustrezne primere v Poglavju 2.3.

2.3 Praktični primeri citiranja virov v besedilu in na seznamu virov (Harvard–Anglia–2008)

2.3.1 Navajanje virov v besedilu

Program Microsoft Office Wordu 2016 omogoča citiranje oz. navajanje virov v besedilu ("Vstavi citat") s seznama virov, vendar v določenih primerih navedeni vir morda ne bo popolnoma pravilne oblike (npr. navedba več del istih avtorjev ali navedba več del različnih avtorjev v enem oklepaju). Pomembno je, da je navajanje virov skozi celotno delo konsistentno.

Če študenti ročno vnašajo oz. urejajo vire do popolnoma pravilne oblike, naj uporabijo primere, predstavljene v nadaljevanju.

2.3.1.1 En avtor, eno delo

- V besedilu se na ustreznem mestu en avtor in letnica navajata na dva načina:

V raziskavi (Seeger, 2014) je bilo ugotovljeno /.../ ali

Seeger (2014) je v raziskavi ugotovila /.../ ali

/.../daje poudarek na vključitev svojcev kot sestavni del paliativne oskrbe (Edwards, 2013).

Microsoft Office Word 2016

Osnovna oblika "Vstavi citat" je (avtor, letnica). Za obliko Avtor (letnica) je potreben desni klik na polje in izbrati "Uredi citat", kjer pod "Prepreči" obkljukamo "Avtor" in pred oklepajem ročno dodamo priimek avtorja.

V primeru, kadar pri prvotnem citiranju avtorja navajamo tako: Avtor (letnica), to delo pa se citira v naslednjih povedih znotraj istega odstavka, lahko uporabimo samo priimek. Če pri prvem citiranju uporabimo naslednji način: (Avtor, letnica), potem mora tudi naslednje citiranje znotraj istega odstavka vsebovati letnico.

Primer:

Seeger (2014) navaja/ugotavlja/razlaga /.../ ali
Edwards (2013) v svojem delu prikaže /.../

2.3.1.2 Eno delo več avtorjev

- V primeru dela dveh avtorjev se navedeta oba avtorja, priimka ločimo z in ("&").

Primer:

/.../ pomembo za razvoj paliativne oskrbe (**Kozlov & Carpenter, 2017**).

- V primeru dela treh ali več avtorjev se citira samo priimek prvega avtorja in nato doda "et al."

Primer:

/.../ probiotiki so mikroorganizmi, ki pripomorejo k dobremu delovanju črevesja (**Fijan et al., 2014**).

- Izjema je le v primeru, ko s takšnim krajšanjem dobimo dve referenci z enako obliko. V takem primeru je potrebno navesti toliko avtorjev, da sta vira med sabo različna.

Primer:

Kosslyn, Koenig, Barnett & Gabrieli (1996) navajajo, da /.../
Kosslyn, Koenig, Gabrieli & Daly (1996) ugotavljajo, da /.../

V skrajšani obliki bi se zgornja primera glasila takole:

Lee, Chien Ying, et al. (2017) navajajo, da /.../
Lee, Chiung Ling, et al. (2017) ugotavljajo, da /.../

ali takole:

Kokol, Zorman, Podgorelec & Brumec (1999) ugotavljajo, da /.../
Kokol, Zorman, Podgorelec & Medoš (1999) navajajo, da /.../

kar v skrajšani obliki zapišemo kot:

Lee, Chien Ying, et al. (2017) ugotavljajo, da /.../
Lee, et al. (2017) navajajo, da /.../

2.3.1.3 Avtor skupina ali organizacija (korporativni avtor)

Če je avtor skupina ali organizacija (korporativni avtor), je potrebno v besedilu **prvič izpisati** in v oglatih oz. v navadnih oklepajih navesti kratico, in sicer glede na način navedbe vira. V nadaljevanju se lahko uporabi le kratica:

Po mnenju **Obrtno–Podjetniške zbornice Slovenije (OZS, 2013)** /.../

ali

/.../ je pomembno to upoštevati (**Obrtno–Podjetniška zbornica Slovenije [OZS], 2013**).

oz.

/.../ je pomembno to upoštevati (**Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije [ZZBNS], 2015**).

V nadaljnjem besedilu se lahko citira:

/.../ je pomembno to upoštevati (**OZS, 2013**).

/.../ je pomembno to upoštevati (**ZZBNS, 2015**).

2.3.1.4 Dela brez avtorjev

- Praviloma se **izogibamo navedbi vira brez avtorjev!**
- Kadar je delo označeno kot anonimno, se uporablja beseda "Anon." ali "Anonymous" skupaj z naslovom (v ležeči obliki) in letnico dela:

Microsoft Office Word 2016

Pri navedbi več kot dveh avtorjev je za ugotovitev različnosti virov potreben ročni vnos, saj program takšnega izpisa ne podpira.

Microsoft Office Word 2016

Pri dodajanju ali urejanju virov v zavihku Upravljanje virov (Uredi/Novo) obkljukamo "Pravna oseba–Avtor" in vpišemo ime organizacije ali skupine. Če v polje vpišemo "Avtor", bo program poskušal polje Avtor pretvoriti v obliko "Priimek, Ime". Primer: "Ministrstvo za zdravje" se pretvori v "zdravje, M. z." in se navaja kot (zdravje, letnica), kar ni ustrezno.

Primer:

An unusual visit to court (Anon., 2010).

2.3.1.5 Domača zakonodaja (zakoni, kodeksi, pravilniki)

Ob prvi navedbi zakona se zapiše celoten naslov zakona (tudi pravilnika ali drugega predpisa ali splošnega akta), zraven pa še njegovo uradno kratico v oklepaju, če le-ta obstaja. Načeloma ne navajamo letnice pri citiranju v besedilu, ampak smiselno pa je navesti člen, na katerega se navezuje povzeto besedilo. Pri drugem citiranju se uporablja zgolj kratica.

Primer:

Zakon o pacientovih pravicah (ZPacP)

V nadaljevanju besedila lahko citiramo:

ZPacP določa ...

Citiramo od manjše enote k večji:

1. stavek 3. odstavka 12. člena ZPacP ali 1. st. 3. odst. 12. čl. ZPacP /.../

Primer pomembnih kodekov etike:

Upoštevati Kodeks etike v zdravstveni negi in oskrbi (2014) /.../

Upoštevati Helsinške deklaracije (World Medical Association, 2013).

2.3.1.6 Pravni predpisi EU

Pravne predpise EU navajamo z navedbo vrste akta, njegove številke in datuma sprejetja, naslova akta.

Primeri:

Uredba (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v gospodarskih zadevah (prenovite) /.../

Direktiva 2011/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2011 o uveljavljanju pravic pacientov pri čezmejnem zdravstvenem varstvu /.../

2.3.1.7 Sodna praksa

Pri navajanju v besedilu citat navajamo brez datuma (ta se pojavlja samo v seznamu virov).

- V primeru slovenske sodne prakse se navede sodišče ter opravilna številka. Pri tem se uporabljajo naslednje okrajšave za slovenska sodišča: USRS – Ustavno sodišče Republike Slovenije, VSRS – Vrhovno sodišče Republike Slovenije, VSCE – Višje sodišče v Celju, VSKP – Višje sodišče v Kopru, VSLJ – Višje sodišče v Ljubljani, VSMB – Višje sodišče v Mariboru, UPRS – Upravno sodišče Republike Slovenije, VDSS – Višje delovno in socialno sodišče, VDSS – Višje delovno in socialno sodišče.

Primer citiranja odločb prvostopenjskih sodišč:

Okrajno sodišče v Mariboru, sodba P 333/16 /.../

Primer citiranja odločb višjih sodišč:

VSMB sklep I Cp 799/2015 /.../

Primer citiranje odločb Vrhovnega sodišča RS:

VSRS sodba II Ips 380/99 /.../

Primer citiranja odločb Ustavnega sodišča RS:

/.../odločba Ustavnega sodišča št. Up-645/13 /.../

- V primeru sodne prakse Sodišča EU je potrebno navesti opravilno številko zadeve, imena strank (popolna navedba ali krajšano) ter podatke ECLI (evropska identifikacijska oznaka sodne prakse).

Primeri:

Zadeva C–30/15 P–Simba Toys GmbH & Co. KG proti Uradu Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO)...

- Sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice. Navesti je potrebno imena strank ter opravilno številko zadeve.

Primer:

/.../zadeva Rehbock proti Sloveniji (**App. No. 29462/95**) /.../

2.3.1.8 Dva ali več del v enem oklepaju

V primeru navajanja dveh ali več del v enem oklepaju je potrebno upoštevati vrstni red v seznamu virov:

- Dve ali več del istih avtorjev navajamo po letnicah:

/.../predhodne raziskave (**World Health Organization, 2014, 2016**) /.../

- Pri več delih istih avtorjev istega leta se uporabljajo črke za letnico:

/.../ več raziskav (**World Health Organization, 2017a, 2017b**) /.../ ali

/.../ na področju komunikacije (**Harih & Pajnikhar, 2011a, 2011b**).

- Pri citiranju več del različnih avtorjev navedemo dela po abecednem redu glede na prvega avtorja, dela med seboj pa ločimo s podpičjem:

/.../ več raziskav (**Chuah, et al., 2017; Lee & Zhou, 2017**) /.../

/.../ v naslednjih raziskavah (**Kim & Park, 2017; McCormack & McCance, 2010**) so dokazali /.../

- Izjema je v primeru pomembnejšega citata, ki ga želimo izpostaviti kot prvega. Ločimo ga tako, da citiramo najprej pomembnejši citat in nato dodamo frazo "glej tudi" pred ostalimi citati, ki si nato sledijo po abecednem vrstnem redu.

Primer:

/.../ (**Zimmermann, et al., 2014; glej tudi Bolster & Manias, 2010; Breen, et al., 2014**) /.../

Microsoft Office Word 2016

Pri navedbi dveh ali več del istih avtorjev oz. več del istih avtorjev istega leta je potreben ročni vnos, saj program takšnega izpisa ne podpira.

Microsoft Office Word 2016

Dodajanje več del različnih avtorjev je možno z "Vstavi citat", in sicer tako, da dodamo prvi vir po abecednem redu glede na prvega avtorja, označimo dodani vir in dodamo naslednji vir z "Vstavi citat". S takim načinom sta navedbi ločeni s ";" in ne z oklepaji kot v primeru zaporednega vstavljanja dveh virov.

Microsoft Office Word 2016

Pri navedbi pomembnejšega citata, ki ga želimo izpostaviti kot prvega, je potreben ročni vnos, saj program takšnega izpisa ne podpira.

2.3.1.9 Klasična dela

Če za neko delo ne poznamo datuma publikacije, v besedilu citiramo avtorja in nato dopišemo datum neznan "n.d." (npr. Aristotel, n.d.). Kadar je datum dela neuporaben, kot npr. za zelo stara dela, se citira leto prevoda, za letnico pa se doda kratica »trans.«. Za znana klasična dela, kot npr. dela starih Grkov in Rimljanov ter Svetega pisma, ni treba pisati vira, temveč samo sistematična števila in uporabljena verzija.

Primer:

/.../ (**Aristotel, trans., 1931**).

Microsoft Office Word 2016

Pri navedbi klasičnih del, kjer uporabljamo kratico za prevod, je potreben ročni vnos, saj program takšnega izpisa ne podpira.

2.3.1.10 Specifični sestavni del vira

Če citiramo specifični sestavni del vira, navedemo stran, poglavje, sliko, tabelo ali enačbo na primernem mestu v besedilu.

Primer:

/.../ (Pahor, 2006, p. 34).

/.../ (Zimmermann, et al., 2014, pp. 1721–1730).

Microsoft Office Word 2016

Za dodatno navedbo specifičnega dela vira (stran oz. strani) v navedeni vir je potreben desni klik na polje navedenega vira in izbira "Uredi citat", kjer pod "Strani" vpišemo obseg strani.

2.3.1.11 Sekundarni viri

- Praviloma se izogibamo navedbam sekundarnih virov in poskušamo pridobiti primarni vir!
- Citiramo ugotovitev določenega avtorja (npr. Barovič), ki jo je v svojem delu povzel drugi avtor (npr. Križanec). Gre za citiranje po sekundarnem viru (ne po originalu). Označi se tako, da najprej navedemo avtorja citata (original), nato se zapiše "cited in" in navedba priimka avtorja dela (**Barovič cited in Križanec, 2016, p. 10**). V seznamu virov navedemo le sekundarni vir, saj do primarnega vira nismo imeli dostopa.

Microsoft Office Word 2016

Pri navedbi sekundarnih virov je potreben ročni vnos, saj program takšnega izpisa ne podpira.

2.3.1.12 Spletno gradivo

- Pri navedbi vira iz spletnega gradiva, objavljenega na spletu, veljajo enaka pravila (Avtor, letnica). Iz zapisov na spletu avtor pogosto ni razviden, zato namesto njega zapišemo nosilca (avtorskih, moralnih, materialnih) pravic. Pri spletnih straneh je datum oz. letnico objave mogoče pogosto najti na dnu spletne strani, kjer so navedene informacije v zvezi z avtorskimi pravicami ali pod naslovom spletne strani, če vsebuje datum objave.

Primer:

/.../ (Fakulteta za zdravstvene vede, 2019).

2.3.1.13 Osebne komunikacije

Osebne komunikacije vključujejo pisma, elektronske komunikacije, osebne intervjuje, telefonske komunikacije. Navedemo čim več podrobnosti, v seznamu virov pa jih ustrezno označimo, npr. [letter], [e-mail].

Primer:

/.../ (O'Sullivan, 2003).

Navedba vira v seznamu virov:

O'Sullivan, S., 2003. *Discussion on citation and referencing*. [letter] (Personal communication, 5 June 2003).

2.3.1.14 Navedba virov v oklepajih

V primeru navedbe vira, ki je del besedila v oklepaju, uporabljamo za ločitev letnice vejice namesto oklepajev:

(glej Tabelo 2.1 v Kmetec, et al., 2019, za ostale podatke).

Microsoft Office Word 2016

Pri navedbi virov znotraj oklepaja je potreben ročni vnos, saj program takšnega izpisa ne podpira.

2.3.2 Navajanje virov v seznamu virov (Harvard–Anglia–pravila)

Na koncu zaključnega dela mora študent navesti seznam uporabljene literature po abecednem vrstnem redu avtorjev.

2.3.2.1 Istovetnost navedb v besedilu in seznamu literature

Seznam literature po abecednem redu vsebuje vse vire, navedene v besedilu, pri čemer je pomembno, da so citati v besedilu in v **seznamu virov** resnično identični tako pri črkovanju kot pri navajanju letnic.

2.3.2.2 Zgradba natančnega in popolnega seznama virov in literature

Eden izmed bistvenih namenov seznama virov in literature je omogočiti bralcem, da sami poiščejo citirani vir, zato mora biti seznam pravilen. Vsak vir naj vsebuje: avtorja, leto publikacije, naslov in podatke publikacije (kot so navedba letnika in številke revije pri periodičnih publikacijah, navedba lokacije in založnika pri neperiodičnih publikacijah, informacije o dostopnosti elektronskih virov, pri navedbi poglavja oz. prispevka tudi informacije o publikaciji, ki vsebuje poglavje oz. prispevek). Nenatančen ali nepopoln seznam virov in literature v tiskani obliki daje slab vtis o študentu, avtorju zaključnega dela. V seznamu virov in literature so navedeni tudi uradni dokumenti. Seznam izpisanih virov in literature naj vsebuje **1,0 vrstični razmik** med posameznimi viri in **razmik za naj** vsebuje **18 pt**. Pri navajanju letnice publikacije vedno uporabljamo arabske številke.

2.3.2.3 Zaporedje virov v seznamu virov in literature

Abecedni seznam virov in literature je podan po abecednem redu priimka prvega avtorja z uporabo naslednjih pravil za posebne primere:

- Abecedno zaporedje poteka črka za črko, vendar ob upoštevanju pravila "nič" je pred "nekaj".

Primer:

Brown, J. R. je pred Browning, A. R.

- Priimke, ki vsebujejo predloge (de, la, du, von itd.) upoštevamo v celoti po abecedi.

Zaporedje več del istega avtorja.

V primeru enega avtorja navajamo več virov kronološko naraščajoče, in sicer tako, da je prvi vir najstarejši.

- Vir enega avtorja navajamo pred virom z več avtorji, pri čemer imata prva avtorja enak priimek.

Zimmermann, C., 2018. /.../

Zimmerman, P. M. & Rask A. E., 2019. /.../

Habjanič, A., 2011. /.../

Habjanič, A., Kokol, P., Zorman, M. & Šljajmer-Japelj, M., 1999. /.../

Lee, C. H., Chien Ying, L. et al., 2017. /.../

Lee, C. H., Chiung Ling, L. et al., 2017. /.../

- Vire z enakim prvim avtorjem in drugačnim drugim in tretjim avtorjem navajamo po abecednem redu, in sicer glede na priimek drugega avtorja. Če je drugi avtor enak, pa glede na priimek tretjega avtorja itd.

Šostar-Turk, S., Petrinič, I. & Simonič, M., 2005. /.../

Šostar-Turk, S., Simonič, M. & Petrinič, I., 2005. /.../

- Vire z enakim zaporedjem več avtorjev navajamo kronološko naraščajoče oz. najprej navedemo najstarejšo publikacijo.

Fijan, S., Šostar-Turk, S. & Cencič, A., 2005. /.../

Fijan, S., Šostar-Turk, S. & Cencič, A., 2006. /.../

- Vire istega avtorja ali enako zaporedje več avtorjev enakih datumov publikacije navajamo abecedno po naslovu (ne upoštevamo nedoločnega člana "a" ali "the"). V besedilu oz. v podatkih o viru (MS Word Office 2016) takoj za letom zapišemo malo črko a, b, c v oklepaju:

Neral, B., Šostar-Turk, S. & Čokl, M., 2004a. Tisk /.../

Neral, B., Šostar-Turk, S. & Čokl, M., 2004b. Tisk /.../

Zaporedje več del različnih prvih avtorjev z enakim priimkom. V tem primeru so viri razporejeni po abecednem redu glede na začetnico imena prvega avtorja.

Zaporedje del skupine avtorjev oz. organizacije (korporativni avtor) ali brez imenovanih avtorjev. Kadar je avtor dela agencija, združenje, institucija ali kadar je delo popolnoma brez avtorja, je treba vire razvrstiti po abecednem redu prve besede uradnega imena. Le če je delo brez avtorja, se uporablja "Anon." v enaki vlogi kot priimek. Tudi vire uradnih dokumentov navajamo v abecednem seznamu virov.

2.3.2.4 Pravila za navajanje različnih vrst publikacij

Pri posameznih primerih navajanja literature je poleg vrste vira v narekovajih navedena tudi vrsta vira v MS Word Office 2016, npr. **Članki iz revij ["Članek v reviji"]** pomeni, da v primeru navedbe znanstvenega članka z MS Word Office 2016 pri dodajanju vira izberemo Vrsto vira: Članek v reviji. Za **Jezik vira izberemo angleščino**, saj se pri izbranem jeziku "privzeto" ali "slovenščina" lahko pojavijo določene napake (namesto "2nd ed." se npr. izpiše "2. ured." ali "2. izd.").

Periodične publikacije: članki iz revij, časopisi, mesečniki itd.

Članki iz revij ["Članek v reviji"]:

[Priimki z začetnicami imen avtorjev], letnica. Naslov članka: podnaslov članka. *Ime revije*, letnik (številka), pp. xxx–xxx.

Kamnik, P., Pajnikihar, M. & Habjanič, A., 2014. Samozaupanje medicinskih sester in zdravnikov pri praktičnem izvajanju paliativne oskrbe. *Obzornik Zdravstvene Nege*, 48(4), pp. 302–309.

Mlinar Reljić, N. et al., 2021. Family members' experiences with the spiritual care of older people living with dementia in nursing homes: a phenomenological hermeneutical study. *Nursing Open*, 8(6), pp. 2932–2941.

Sandset, P. M. & Dahm, A. E. A., 2019. Is venous thromboembolism a problem in patients with cancer in palliative care? *The Lancet Haematology*, 6(2), pp. e61–e62.

Orzechowski, R., Galvão, A. L., Nunes, T. D. S. & Campos, L. S., 2019. Palliative care need in patients with advanced heart failure hospitalized in a tertiary hospital. *Revista da Escola de Enfermagem da USP*, 53, p. e03413.

Moher, D. et al., 2009. Preferred reporting items for systematic reviews and meta-analyses: the PRISMA statement. *PLoS Medicine*, 6(7), p. e1000097.

Časopisi ["Članek v periodični reviji"]:

[Priimki z začetnicami imen avtorjev], letnica. Naslov članka: podnaslov. *Naslov časopisa*, dan in mesec izida pred številko strani in stolpca (levo proti desno, kjer je a – prvi stolpec, b–drugi itd.).

Slapper, G., 2005. Corporate manslaughter: new issues for lawyers. *The Times*, 3 Sep., p. 4b.

Neperiodične publikacije: knjige, poročila, brošure, monografije, priložniki in avdio–vizualno gradivo.

Knjige ["Knjiga"]:

[Priimki z začetnicami imen avtorjev], letnica. **Naslov dela: podnaslov.** [številka izdaje, če ni prva izdaja] ed. Kraj: Založnik.

Pahor, M., 2006. *Medicinske sestre in univerza*. Domžale: Izolit.

Hoffmann Wold, G., 2012. *Basic geriatric nursing*. 5th ed. St. Louis: Elsevier/Mosby.

Knjige, ki jo je uredil eden ali več urednikov ["Knjiga", namesto Avtor vpišite v polje Urednik]:

[Priimki z začetnicami imen avtorjev] letnica. **Naslov dela**; **podnaslov**. [številka izdaje, če ni prva izdaja] ed. Kraj; Založnik.

Robida, A. ed. 2006. *Nacionalne usmeritve za razvoj kakovosti v zdravstvu*. Ljubljana; Ministrstvo za zdravje.

Poglavja oz. prispevki iz knjige z različnimi avtorji poglavij ["Knjižni oddelek"]:

[Priimki z začetnicami imen avtorjev] letnica. **Naslov poglavja oz. prispevka**. In: [Začetnice imen s priimki urednikov] ed(s). **Naslov dela**; **podnaslov**. [številka izdaje, če ni prva izdaja] ed. Kraj; Založnik; pp. xxx–xxx.

Cilar, L., Stričević, J. & Haložan, D. 2019. *Children's rights in hospital: a literature review*. In: S. Kraljić & Y. Ünver, eds. *Compendium of contemporary legal issues*. Maribor; Univerzitetna založba Univerze Pravna Fakulteta, pp. 123–135.

Berryman, J. F. 2010. *Statewide nursing simulation program*. In: W. M. Nehring & F. R. Lashley, eds. *High-fidelity patient simulation in nursing education*. Sadbury; Jones and Bartlett, pp. 115–131.

Prispevki iz zbornika referatov ["Knjižni oddelek"]:

[Priimki z začetnicami imen avtorjev] letnica. **Naslov prispevka na konferenci**. In: [Začetnice imen, Priimki urednikov] ed(s). **Naslov konference**; **zbornik predavanj (z recenzijo)**; **Podatki o konferenci**; **datum konference**. Kraj; Založnik; pp. xxx–xxx.

Štemberger Kolnik, T. & Babnik, K. 2012. *Oblikovanje instrumenta zdravstvene pismenosti za slovensko populacijo: rezultati pilotske raziskave*. In: D. Železnik, B. M. Kaučič & U. Železnik, eds. *Inovativnost v koraku s časom in primeri dobrih praks: zbornik predavanj z recenzijo. 2. znanstvena konferenca z mednarodno udeležbo s področja zdravstvenih ved*. Slovenj Gradec, 18. september 2012. Slovenj Gradec; Visoka šola za zdravstvene vede, pp. 248–255.

Kmetec, S., Fekonja, Z., Lorber, M. & McCormack, B. 2019. *Burden of quantitative data collection with people who are receiving palliative care: issues for person-centred research*. In: Pajnikhar, M., Čuček-Trifkovič, K. & Štiglic, G., eds. *Research and education in nursing: book of abstracts. International scientific conference, Maribor, 13. junij 2019*. Maribor; University of Maribor, Faculty of Health Sciences, p. 12.

Diplomska, magistrska dela in doktorske disertacije ["Knjiga"]:

[Priimki z začetnicami imen avtorjev] letnica. **Naslov dela**; **stopnja**. Kraj; Založnik.

Hasič, A. 2016. *Zdravstveno vzgojno delo medicinske sestre pri pacientu s peritonealno dializo: diplomsko delo*. Maribor; Univerza v Mariboru, Fakulteta za zdravstvene vede.

Kmetec, S. 2017. *Percepcija paliativne zdravstvene nege s strani medicinskih sester: magistrsko delo*. Maribor; Univerza v Mariboru, Fakulteta za zdravstvene vede.

Vrbnjak, D. 2017. *Skrb za pacienta in varnost pri dajanju zdravil v zdravstveni negi: doktorska disertacija*. Maribor; Univerza v Mariboru, Fakulteta za zdravstvene vede.

Poročila organizacij ["Knjiga"]:

[Priimki z začetnicami imen avtorjev]/[Korporativni avtor] letnica. Naslov poročila. podnaslov poročila. Lokacija. Založnik [pri korporativnem avtorju pogosto isti založnik].

Ministrstvo za zdravje. 2014. *Resolucija o nacionalnem programu duševnega zdravja 2014–2018*. Ljubljana. Ministrstvo za zdravje.

Coulter, A. & Collins, A. 2011. *Making shared decision–making a reality: no decision about me, without me*. London. The King's Fund.

Poročila organizacij–prevzeto s spleta ["Dokument s spletnega mesta "]:

[Priimki z začetnicami imen avtorjev]/[Korporativni avtor] letnica. Naslov poročila. podnaslov poročila. Lokacija (če je na voljo). Založnik [pri korporativnem avtorju pogosto isti založnik]. [tip medija] Available at: podčrtan spletni naslov [Accessed datum dostopa].

Ministrstvo za zdravje. 2014. *Resolucija o nacionalnem programu duševnega zdravja 2014–2018*. Ljubljana. Ministrstvo za zdravje. [pdf] Available at: http://www.sent.si/fck_files/file/NOVICE/NPDZ_3_J.pdf [Accessed 18. 03. 2016].

Coulter, A. & Collins, A. 2011. *Making shared decision–making a reality: no decision about me, without me*. London. The King's Fund. [pdf] Available at: http://www.kingsfund.org.uk/publications/nhs_decisionmaking.html [Accessed 12. 09. 2011].

Microsoft Office Word 2016–oblika ni enaka, potreben je ročni popravek v bibliografiji

Coulter, A. & Collins, A. 2011. *Making shared decision–making a reality: no decision about me, without me*. [Online] Available at: http://www.kingsfund.org.uk/publications/nhs_decisionmaking.html [Accessed 12. 09. 2011].

Ni privzete oblike, potrebno jo je ročno popraviti. Spremenimo [Online] v [pdf] in dodamo Lokacija (če je na voljo): Založnik.

Domača zakonodaja (zakoni, kodeksi, pravilniki) ["Primer"]:

V seznamu virov je potrebno navesti vse uradne liste, in sicer od prve objave z vsemi kasnejšimi spremembami. Če je bil zakon deležen uradnega prečiščenega besedila, se lahko citira od te objave dalje.

Naslov zakona/kodeksa/pravilnika (uradna kratica, če obstaja). Založnik skupaj z vsemi uradnimi listi od prve objave z vsemi kasnejšimi spremembami (številko izdaje, zadnji dve številki letnice publikacije).

Zakon o kazenskem postopku (ZKP). Uradni list RS št. 63/94, 70/94–popr., 25/96–odl. US, 5/98–odl. US, 49/98–Zpol., 72/98, 6/99, 66/00, 111/01, 44/03–odl. US, 56/03, 116/03–UPB1, 43/04, 68/04–odl. US, 96/04–UPB2, 101/05, 8/06–UPB3, 14/07, 32/07–UPB4, 40/07–odl. US, 102/07–ZSKZDČEU, 21/08–odl. US, 23/08–ZBPP–B, 65/08–odl. US, 68/08, 77/09, 88/09–odl. US, 29/10–odl. US, 58/11–ZDT–1, 91/11, 32/12–UPB5, 47/13, 87/14, 8/16–odl. US, 64/16–odl. US in 65/16–odl. US.

Pravilnik o ovojnici vročanja po pošti v kazenskem postopku. Uradni list RS št. 53/16. *Zakon o zdravniški službi (ZZdrS)*. Uradni list RS št. 72/06–uradno prečiščeno besedilo, 15/08–ZpacP, 58/08, 107/10–

Microsoft Office Word 2016–oblika ni enaka, potreben je ročni popravek v bibliografiji

Zakon o pacientovih pravicah (ZPacP), n.d. Uradni list RS št. 15/08.

Ni privzete oblike, potrebno jo je ročno popraviti. Izbrišemo "n.d." in dodamo piko.

ZPPKZ, 40/12–ZUJF in 88/16–ZdZPZD.

Pravni predpisi EU ["Primer"]:

Navedba vrste akta, njegove številke in datuma sprejetja, naslova akta. Navedba Uradnega lista EU (številko izdaje, datum).

Uredba (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v gospodarskih zadevah (prenovite). Uradni list EU, L 351, 20. 12. 2012.

Direktiva 2011/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. marca 2011 o uveljavljanju pravic pacientov pri čezmejnemu zdravstvenem varstvu. Office Journal EU, L 88, 4. 4. 2011.

Sodna praksa ["Primer"]:

- Slovenska sodna praksa:

Navedba sodišča, opravilna številka in datum izdaje odločbe.

Okrajno sodišče v Mariboru, sodba P 333/16 z dne 13. 12. 2016.

VSMB sklep I Cp 799/2015 z dne 26. 8. 2015.

VSLJ sklep PRp 1139/2010 z dne 10. 9. 2010.

VSRS sodba II Ips 380/99 z dne 20. 1. 2000.

USRS št. Up-645/13 z dne 3. 3. 2016.

- Sodna praksa Sodišča EU

Opravilna številka zadeve, imena strank (popolna navedba ali skrajšano). Podatke ECLI (evropska identifikacijska oznaka sodne prakse).

Zadeva C-30/15 P-Simba Toys GmbH & Co. KG proti Uradu Evropske unije za intelektualno lastnino (EUIPO) z dne 1. 7. 2010.

- Sodna praksa Evropskega sodišča za človekove pravice

Navesti je potrebno imena strank, opravilno številko zadeve in datum.

Rehbock proti Sloveniji (App. No. 29462/95) z dne 28. 1. 2000.

Audio-vizualno gradivo (npr. CD-ROM) ["Knjiga"]:

[Priimki z začetnicami imen avtorjev]/[Korporativni avtor], letnica, Naslov medija, podnaslov medija, [tip medija] Kraj, Založnik [pri korporativnem avtorju pogosto isti založnik].

International Council of Nurses, 2005, ICNP version 1.0, international classification for nursing practice, [CD-ROM] Geneva, International Council of Nurses.

Microsoft Office Word 2016—oblika ni enaka, potreben je ročni popravek v bibliografiji

International Council of Nurses, 2005, ICNP version 1.0, international classification for nursing practice, Geneva, International Council of Nurses.

Ni privzete oblike, potrebno jo je ročno popraviti. Dodamo "[CD-ROM]" pred Lokacija, Založnik.

Spletne strani ["Spletno mesto"]:

[Priimki z začetnicami imen avtorjev]/[Korporativni avtor], letnica, Naslov spletne strani, podnaslov spletne strani, [Online] Available at, spletni naslov-podčrtano [Accessed Datum dostopa]

Bosman, E., 2009, Nursing, links to nursing care plans, care planning software and case studies, [Online] Available at, <http://web.nmsu.edu/~ebosman/nursing/careplan.shtml> [Accessed 17. 03. 2015].

Primer predavanja objavljena v obliki PowerPointu

[Priimki z začetnicami imen avtorjev]/[Korporativni avtor], letnica. **Naslov predavanja**. [PowerPoint presentation] Naslov predmeta. Kraj; Založnik/ustanova.

Pajnikihar, M. & Vrbnjak, D., 2018. *Kvalitativna metodologija in metode*. [PowerPoint presentation] Metodologija raziskovalnega dela v zdravstvenih in socialnih organizacijah. Maribor: Univerza v Mariboru, Fakulteta za zdravstvene vede.

2.3.3 Podrobnejše informacije o sestavi posameznih delov v seznamu literature

AVTORJI IN LETO IZDAJE PUBLIKACIJE

[Priimki z začetnicami imen avtorjev]/[Korporativni avtor], letnica.
Naslov zakona/kodeksa/pravilnika (uradna kratica, če obstaja), letnica.

- Najprej zapišemo priimek in nato začetnico imena ali imen. Izpišemo do štiri avtorje. Če je avtorjev več kot štirje, izpišemo le prvega avtorja in nato zapišemo "et al".
- Avtorje ter priimek in začetnico imena med seboj ločimo z vejicami (npr. Mlinar Reljić, N., Pajnikihar, M. & Fekonja, Z., 2019).
- Pred zadnjim avtorjem namesto vejice zapišemo znak in ("&") (npr. Fijan, S., Šostar–Turk, S. & Rozman, U., 2014).
- Ime organizacije oz. korporativnega avtorja izpišemo (npr. Zavod za zdravstveno varstvo Maribor).
- Če je v viru napisan pri avtor urednik, to zapišemo v viru, in sicer s kratico za imenom zadnjega urednika (ed. ali eds.).
- V viru brez avtorja napišemo na tem mestu "Anon".
- Pri zakonih, kodeksih in pravilnikih namesto avtorja pišemo naslov zakona, kodeksa ali pravilnika in uradno kratico naslova, če ta obstaja.
- Zapis avtorjev je vedno zaključen z vejico, temu sledi letnica objave vira.
- Za članke, sprejete v tisk, v oklepaju brez datuma zapišemo: "(in press)".
- Za vire, za katere datum ni znan, zapišemo z "n.d".
- Zaključimo s piko.

NASLOV ČLANKA ALI POGLAVJA

Naslov članka: podnaslov članka.

- Z veliko začetnico zapišemo samo prvo besedo naslova, tudi prva beseda podnaslova se začne z malo začetnico.
- Naslova ne damo v narekovaje in ne pišemo v ležeči pisavi.
- Naslov zaključimo s piko.

IME PUBLIKACIJE IN PODATKI V PERIODIČNIH PUBLIKACIJAH

Ime revije, letnik (številka), pp. xxx–xxx.

- V ležeči pisavi zapišemo samo celotno ime periodične publikacije z velikimi začetnicami, sledi vejica in številka letnika (Volume oz. Izvod v slovenskem MS Wordu) in številka (issue), ki jo zapišemo v oklepaju takoj za letnikom.
- Če številka (Issue oz. Zadeva v slovenskem MS Wordu) ni znana, bo Microsoft Office Word 2016 dodal pred letnik (Volume) besedo Volume, zato bo potreben ročni popravek v bibliografiji (izbrišemo besedo Volume).
- Sledi zapis številke strani (pp. xxx–xxx). Za elektronske vire številke strani niso relevantne.
- Zaključimo s piko.

NASLOV DELA: NEPERIODIČNE PUBLIKACIJE

Naslov dela: podnaslov.

- Z veliko začetnico zapišemo samo prvo besedo naslova, tudi prva beseda podnaslova se začne z malo začetnico.
- Naslov zapišemo v ležeči pisavi.
- Zaključimo s piko.

NASLOV DELA: DEL NEPERIODIČNE PUBLIKACIJE (POGLAVJE V KNJIGI)

In: [Začetnice imen s priimki urednikov] ed(s). *Naslov dela: podnaslov.*

- Poglavlje v knjigi je zapisano tako, da je najprej zapisan avtor in naslov poglavja, temu sledijo uredniki knjige in v oklepaju kratica urednik ("ed." ali "eds.") ter beseda "In:" in naslov knjige.
- Ker urednik ni avtor poglavja, ne pišemo najprej priimka in nato začetnice imen, ampak najprej začetnico imena in nato priimek.
- V primeru dveh urednikov uporabimo oznako "&" med obema brez vejic med uredniki (npr. In: N. Mlinar Reljić & L. Cilar eds.). Kadar pa imamo od treh do štirih urednikov pa uporabimo vejice med uredniki, razen pred zadnjim urednikom uporabimo "&" (npr. In: L. Cilar, S. Kmetec & Z. Fekonja eds.). V primeru, da pa imamo več kot štiri urednike pa izpišemo prvega urednika ter dodamo "et al." (npr. In: N. Mlinar Reljić et al. eds.)
- V primeru knjige brez imenovanega urednika samo zapišemo besedo "In:" in naslov knjige.
- Zaključimo s piko.

INFORMACIJE O PUBLICIRANJU: NEPERIODIČNE PUBLIKACIJE IN DEL NEPERIODIČNE PUBLIKACIJE

[številka izdaje, če ni prva izdaja] ed. Lokacija: Založnik.

[številka izdaje, če ni prva izdaja] ed. Lokacija: Založnik, pp. xxx–xxx.

- Zapišemo številko izdaje, če ni prva z "ed." na koncu (npr. "2nd ed."), pri dopoljnjeni izdaji uporabimo kratico rev. (npr. "Rev. ed." ali "2nd rev. ed.").
- Zapišemo kraj ali mesto publikacije, v kolikor je možnost zamenjave dodamo deželo/državo (npr. mesto Chester je lahko v VB ali v ZDA, napišemo Chester (CT) za mesto v ZDA).
- Založnika zapišemo čim krajše, imen organizacij, kooperacij in univerz ne krajšamo, vendar ne dodajamo nazivov, kot npr. založnik, Co, Inc. itd.
- Pri delu neperiodične publikacije dodamo številko strani poglavja v neperiodični publikaciji.
- Zaključimo s piko.

INFORMACIJE O DOSTOPNOSTI ELEKTRONSKIH VIROV

Available at: spletni naslov–podčrtano [Accessed Datum dostopa]

[tip medija] Lokacija (če na voljo): Založnik. Available at: spletni naslov–podčrtano [Accessed Datum dostopa].

- Dostopnost elektronskega vira podaja informacije o pridobitvi vira poleg avtorja in naslova vira.
- Če informacije pridobimo s pomočjo spletnega dokumenta, zapišemo spletni naslov.
- V primeru izredno dolgega spletnega naslova (URL), se zapiše spletni naslov, iz katerega lahko bralec dobi naslov elektronskega vira (npr. preko iskalnika na spletni strani).

2.3.4 Pregled pogostih oblik citiranja v besedilu in seznamu literatura (Harvard–Anglia–2008)

Oblika	Citiranje v besedilu	Navedba v seznamu virov
En avtor	(Zimmermann, 2018)	Zimmermann, C., 2018. Where and how we die. <i>Journal of Palliative Medicine</i> , 21(11), pp. 1542–1543.
Dva avtorja	(Fekonja & Pajnikhar, 2017)	Fekonja, Z. & Pajnikhar, M., 2017. Uporaba sodobnih biomedicinskih pripomočkov za vzpostavljanje periferne venske poti v zdravstveni oskrbi pacienta: pregled literature. <i>Obzornik Zdravstvene Nege</i> , 51(1), pp. 52–74.
Trije ali štirje avtorji	(Kmetec, et al., 2023)	Kmetec, S., Fekonja, Z., Gönc, V. & McCormack, B., 2023. Palliative care for patients with heart failure: a cross-sectional study among nursing healthcare professionals. In: K. Čuček-Trifkovič, et al., eds. <i>Innovative nursing care: education and research</i> . Berlin: De Gruyter, pp. 141–157.
Pet ali več avtorjev	(Fijan, et al., 2019)	Fijan, S., et al., 2019. Health professionals' knowledge of probiotics: an international survey. <i>International Journal of Environmental Research and Public Health</i> , 16(17), p. E3128.
Korporativni avtor	(Ministrstvo za zdravje, 2014)	Ministrstvo za zdravje, 2014. <i>Resolucija o nacionalnem programu duševnega zdravja 2014–2018</i> . Ljubljana: Ministrstvo za zdravje.
Članki iz revij	(Mlinar Reljić, et al., 2021)	Mlinar Reljić, N., et al., 2021. Family members' experiences with the spiritual care of older people living with dementia in nursing homes: a phenomenological hermeneutical study. <i>Nursing Open</i> , 8(6), pp. 2932–2941.
Knjiga	(Macauley, 2018)	Macauley, R. C., 2018. <i>Ethics in palliative care: a complete guide</i> . New York: Oxford University Press.
Poglavje v knjigi	(Kmetec, et al., 2021)	Kmetec, S., Fekonja, Z., Saga, E. & Bing-Jonsson, P. C., 2021. The contribution of experimentation and quasi-experimentation in person-centred research. In: J. Dewing, B. McCormack & T. McCance, eds. <i>Person-centred nursing research: methodology, methods and outcomes</i> . Cham: Springer, pp. 115–124.
Prispevek iz zbornika referatov	(Čeh Kodba, 2017)	Čeh Kodba, H., 2017. Novejši izsledki o učinkih vnaprejšnjega načrtovanja oskrbe ob koncu življenja. In: U. Lunder, ed. <i>Spoštovanje bolnikovih vrednot in ciljev glede paliativne oskrbe: zbornik predavanj z recenzijo. Golniški simpozij zbornik povzetkov predavanj in delavnic. Golnik, 8. november 2017</i> . Golnik: Univerzitetna klinika za pljučne bolezni in alergijo Golnik, pp. 9–17.
Diplomska, magistrska dela in doktorske disertacije	(Vrbnjak, 2017)	Vrbnjak, D., 2017. <i>Skrb za pacienta in varnost pri dajanju zdravil v zdravstveni negi: doktorska disertacija</i> . Maribor: Univerza v Mariboru, Medicinska fakulteta.
Zakoni, kodeksi, pravilniki	Zakon o zdravniški službi (ZZdrS)	Zakon o zdravniški službi (ZZdrS). Uradni list RS, št. 72/06–uradno prečiščeno besedilo, 15/08–ZpacP, 58/08, 107/10–ZPPKZ, 40/12–ZUJF in 88/16–ZdZPZD. Kodeks etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije. Uradni list RS, št. 71/14.
Poročila organizacij	(Ministrstvo za zdravje, 2014)	Ministrstvo za zdravje, 2014. <i>Resolucija o nacionalnem programu duševnega zdravja 2014–2018</i> . Ljubljana: Ministrstvo za zdravje.
Spletne strani	(Bosman, 2009)	Bosman, E., 2009. <i>Nursing, links to nursing care plans, care planning software and case studies</i> . [Online] Available at: http://web.nmsu.edu/~ebosman/nursing/careplan.shtml [Accessed 17. 03. 2015].

■ (PIKA) DELITEV POSAMEZNIH DELOV VIRA
 ■ (VEJICA) DELITEV ZNOTRAJ DELOV VIRA
 ■ (DVOPIČJE) DELITEV NASLOV/PODNASLOV, LOKACIJA/ZALOŽNIK, SPLETNI VIR

2.3.5 Uporaba generativnih orodij umetne inteligence v zaključnem delu

V zadnjem času se tema umetne inteligence pogosto pojavlja tudi v izobraževalnem kontekstu, in sicer kot uporaba generativnih orodij umetne inteligence v zaključnih delih, in to predvsem zaradi jezikovnega modela, ChatGPT, ki je konec lanskega leta postal vsesplošno dostopen. ChatGPT je le eno izmed vrste generativnih orodij umetne inteligence, ki temelji na tehnologiji GPT ("Generative Pretrained Transformer"), kar v prevodu pomeni "generativni vnaprej izurjeni pretvornik". Gre za vrsto umetne inteligence, ki se osredotoča na generiranje besedil v naravnem jeziku, kar pomeni, da lahko uporablja človeški jezik.¹ Ob tem obstajajo tudi druga generativna orodja umetne inteligence, ki so zmožna ustvarjati slike (DALL-E, Midjourney, StableDiffusion), video (Synthesia.io, Runway) ter glasbo in zvok (Whisper, Jukebox, MuseNet).

»ChatGPT je tako do neke mere "sposoben" analitične obdelave podatkov, nima pa nobene predispozicije za razumevanje zapisanega, kritično mišljenje, refleksijo in "iskrenost" (laično povedano). V primerih, ko ChatGPT nima ustreznega znanja (dela s podatki, ki jih je pridobil do leta 2021), lahko ustvari kompleksno mrežo napačnih informacij, ki pa v očeh povprečnega uporabnika zvenijo pravilno. Ravno o slednjem je treba dosledno in ažurno informirati, izobraževati in ozaveščati vse vključene v vzgojo in izobraževanje.«¹

Smernice za uporabo generativnih orodij umetne inteligence:

1. Študent, ki uporablja generativna orodja umetne inteligence, mora dobro poznati njihovo delovanje, da bi bila uporaba teh orodij varna in odgovorna. Zavedati se mora, da lahko z uporabo teh orodij pridobiti napačne ali zavajajoče informacije, zato je potrebna izjemna previdnost.
2. Študent je **odgovoren** za uporabo generiranih besedil, ki so nastala kot posledica uporabe generativnih orodij umetne inteligence. Ob uporabi generiranih besedil je potrebno preveriti navedbe v njih in jih kritično ovrednotiti ter poiskati ustrezne dodatne vire, s katerimi se lahko navedeno preveri.
3. Besedilo, ustvarjeno z generativnim orodjem, naj se v dokumentu označi, in sicer tako, da je jasno razvidno, kje se generirano besedilo začne in kje konča. Gre torej za podobno označbo kot pri citatih. Takšno označevanje generiranega besedila se lahko kasneje uporabi tudi pri detekciji podobnih vsebin za določanje deleža generiranega besedila v dokumentu, ki pa je lahko tudi merilo za plagiat .
4. Če študent v kateri koli fazi zaključnega dela uporabi generativno orodje umetne inteligence, se mora sklicati nanj v skladu z uporabljenim slogom navajanja virov, v besedilu in na koncu v seznamu virov. Generiran odgovor se naj v besedilu zapiše: Na zastavljeno vprašanje ["navedba vprašanja"] je orodje OpenAI ChatGPT generiralo sledeč odgovor: ["navedba odgovora"] (OpenAI, 2023).

Primer v besedilu:

Na poziv "Ali je delitev možganov na leve in desne možgane resnična ali metafora?" je orodje ChatGPT generiralo besedilo, ki nakazuje, da je čeprav sta obe polobli dokaj specializirani je to poenostavitev, "Delitev možganov na leve in desne možganske polovice je resnična, vendar hkrati tudi precej poenostavljena. To je koncept, ki se nanaša na funkcionalno lateralizacijo možganov, kar pomeni, da so določene funkcije in sposobnosti močnejše povezane z eno od možganskih polovic. Vendar pa ni povsem res, da so možgani ljudi ali živali popolnoma ločeni na levo in desno polovico, saj obstajajo številne povezave in interakcije med obema polovicama." (OpenAI, 2023).

Primer v poglavju Viri in literatura:

OpenAI, 2023. *ChatGPT (13. 06. version)*. [Large language model]. Available at: <https://chat.openai.com/chat> [Accessed 25. 09. 2023].

---

¹ Povzeto po: <https://novice.sio.si/2023/05/05/ui-v-izobrazevanju-chat-gpt/>

2.3.6 Primer izpisa seznama virov [z nekaterimi ročnimi popravki avtomatskega seznama virov]

VIRI IN LITERATURA

Alper, B. S., & Haynes, R. B., 2016. EBHC pyramid 5.0 for accessing preappraised evidence and guidance. *BMJ Evidence-based Medicine*, 21(4), pp. 123-125.

Anon., 2010. An unusual visit to court. *British Medical Journal*, 340, p. c1377.

Berryman, J. F., 2010. Statewide nursing simulation program. In: W. M. Nehring & F. R. Lashley, eds. *High-fidelity patient simulation in nursing education*. Sudbury: Jones and Bartlett, pp. 115–131.

Bettany-Saltikov, J., 2012. *How to do a systematic literature review in nursing: a step by step guide*. Maidenhead (UK): Open University Press.

Bolster, D. & Manias, E., 2010. Person-centred interactions between nurses and patients during medication activities in an acute hospital setting: qualitative observation and interview study. *International Journal of Nursing Studies*, 47(2), pp. 154–165.

Bosman, E., 2009. *Nursing, links to nursing care plans, care planning software nad case studies*. [Online] Available at: <http://web.nmsu.edu/~ebosman/nursing/careplan.shtml> [Accessed 12. 06. 2019].

Braun, V., & Clarke, V., 2006. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), pp. 77-101.

Breen, L. J., Aoun, S. M., O'Connor, M. & Rumbold, B., 2014. Bridging the gaps in palliative care bereavement support: an international perspective. *Death Studies*, 38(1–5), pp. 54–61.

Chuah, P. F. et al., 2017. A qualitative study on oncology nurses' experiences of providing palliative care in the acute care setting. *Proceedings of Singapore Healthcare*, 26(1), pp. 17–25.

Coulter, A. & Collins, A., 2011. *Making shared decision-making a reality: no decision about me, without me*. [pdf] Available at: http://www.kingsfund.org.uk/publications/nhs_decisionmaking.html [Accessed 12. 06. 2019].

Edwards, J., 2013. *Palliative care nurse practitioner scope of practice & clinical practice guidelines*. Sydney: Sydney Adventist Hospital.

Fekonja, Z. & Pajnikihar, M., 2017. Uporaba sodobnih biomedicinskih pripomočkov za vzpostavljanje periferne venske poti v zdravstveni oskrbi pacienta: pregled literature. *Obzornik Zdravstvene Nege*, 51(1), pp. 52–74.

Fijan, S. & Šostar–Turk, S., 2014. Inactivation of enterococcus faecium in water and hospital laundry wastewater by disinfection processes utilizing peroxyacetic acid or ultraviolet radiation. *Journal of Pure & Applied Microbiology*, 8(1), pp. 531–538.

Fijan, S., Šostar–Turk, S. & Rozman, U., 2014. Comparison of methods for detection of four common nosocomial pathogens on hospital textiles. *Slovenian Journal of Public Health*, 53(1), pp. 17–25.

Fijan, S. et al., 2019. Health professionals' knowledge of probiotics: an international survey. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(17), p. E3128.

Harih, M. & Pajnikihar, M., 2011a. Integracija teorije Imogene M. King sa praksom zdravstvene nege. In: M. Matijević, M. Pajnikihar & D. Pejović, eds. *Razvoj fokusa za sestrinstvo kroz bolje razumevanje i implementaciju bezbednosti, produktivnosti i unapređena kvaliteta: zbornik predavanj. 5. međunarodna naučna konf. o razvoju karijere za nastavu, praksu i istraživanje u sestrinstvu, Beograd, maj, 2015*. Beograd: Udruženje medicinskih sestara–tehničara Kliničkog Centra Srbije Sestrinstvo, pp. 65–71.

Harih, M. & Pajnikihar, M., 2011b. Validacija kot metoda za uspešno terapevtsko komunikacijo med starostnikom z demenco in medicinsko sestro. In: K. Wirth, ed. *Celostna obravnava starostnika z demenco: zbornik predavanj. 28. strokovno srečanje, Laško, 29.–30. marec 2011*. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije–Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, Strokovna sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v socialnih zavodih, pp. 105–112.

Hasić, A., 2016. *Zdravstveno vzgojno delo medicinske sestre pri pacientu s peritonealno dializo: diplomsko delo*. Maribor: Univerza v Mariboru, Fakulteta za zdravstvene vede.

Hladnik, M., 1994. *Praktični spisovnik ali šola strokovnega ubesedovanja*. 2nd ed. Ljubljana: Milan Hladnik.

Hoffman Wold, G., 2012. *Basic geriatric nursing*. 5th ed. St. Louis: Elsevier/Mosby.

Hsieh, H. F., & Shannon, S. E., 2005. Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), pp. 1277–1288.

International Council of Nurses, 2005. *ICNP version 1.0: international classification for nursing practice*. [CD-ROM] Geneva: International Council of Nurses.

Kamnik, P., Pajnikihar, M. & Habjanič, A., 2014. Samozaupanje medicinskih sester in zdravnikov pri praktičnem izvajanju paliativne oskrbe. *Obzornik Zdravstvene Nege*, 48(4), pp. 302–309.

Kim, K. S. & Park, M., 2017. Effectiveness of person-centered care on people with dementia: a systematic review and meta-analysis. *Clinical Interventions in Aging*, 12, pp. 381–397.

Kmetec, S., 2017. *Percepcija paliativne zdravstvene nege s strani medicinskih sester: magistrsko delo*. Maribor: Univerza v Mariboru, Fakulteta za zdravstvene vede.

Kmetec, S., Cilar, L., Povalej Bržan, P. & Štiglic, G., 2019. *Osnove raziskovalnega procesa v kvantitativnih raziskavah: zbrano učno gradivo*. Maribor: Univerza v Mariboru, Fakulteta za zdravstvene vede.

Kmetec, S., Fekonja, Z., Saga, E. & Bing-Jonsson, P. C., 2021. The contribution of experimentation and quasi-experimentation in person-centred research. In: J. Dewing, B. McCormack & T. McCance, eds. *Person-centred nursing research: methodology, methods and outcomes*. Cham: Springer, pp. 115–124.

Kodeks etike v zdravstveni negi in oskrbi Slovenije. Uradni list RS, št.71/14.

Kolenc, L., 2010. *Vpliv sodobne tehnologije na profesionalizacijo poklica medicinske sestre: doktorska disertacija*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

Kozlov, E. & Carpenter, B. D., 2017. “What is palliative care?”: variability in content of palliative care informational web pages. *American Journal of Hospice & Palliative Medicine*, 34(3), pp. 241–247.

Križanec, S., 2016. *Vpliv vnetne revmatološke bolezni na absentizem in kakovost življenja pri bolnikih, zdravljenih z biološkimi zdravili: magistrsko delo*. Maribor: Univerza v Mariboru, Fakulteta za zdravstvene vede.

Lee, C. H., Chiung Ling, L. et al., 2017. Comparing effects between music intervention and aromatherapy on anxiety of patients undergoing mechanical ventilation in the intensive care unit: a randomized controlled trial. *Quality of Life Research*, 26(7), pp. 1819–1829.

Lee, C. H., Chien Ying, L. et al., 2017. Effects of music intervention on state anxiety and physiological indices in patients undergoing mechanical ventilation in the intensive care unit. *Biological Research for Nursing*, 19(2), pp. 137–144.

Lee, R. & Zhou, Y., 2017. Does fertility or mortality drive contemporary population aging: the revisionist view revisited. *Population and Development Review*, 43(2), pp. 285–301.

McCormack, B. & McCance, T., 2010. *Person-centred nursing: theory and practice*. Oxford: Wiley-Blackwell.

Ministrstvo za zdravje, 2014. *Resolucija o nacionalnem programu duševnega zdravja 2014–2018*. [pdf] Available at: http://www.sent.si/fck_files/file/NOVICE/NPDZ_3_J.pdf [Accessed 12. 06. 2019].

Mlinar Reljić, N. et al., M. 2019. Vpliv terapije z lutko na življenje oseb, obolenih za demenco: sistematični pregled. *Obzornik Zdravstvene Nege*, 53(3), pp. 211-220.

Mlinar Reljić, N. et al., 2021. Family members' experiences with the spiritual care of older people living with dementia in nursing homes: a phenomenological hermeneutical study. *Nursing Open*, 8(6), pp. 2932–2941.

Munn, Z. et al., 2018. Systematic review or scoping review? Guidance for authors when choosing between a systematic or scoping review approach. *BMC Medical Research Methodology*, 18(1), p. 143.

Page, M. J. et al., 2021. The PRISMA 2020 statement: an updated guideline for reporting systematic reviews. *BMJ*, 372, p. n71.

Pahor, M., 2006. *Medicinske sestre in univerza*. Domžale: Izolit.

Pajnkihar, M. & Vrbnjak, D., 2019. *Zdravstvena nega: zbrano učno gradivo 2019-2020*. Maribor: Univerza v Mariboru, Fakulteta za zdravstvene vede

Pravilnik o licencah izvajalcev v dejavnosti zdravstvene in babiške nege Slovenije. Uradni list RS, št. 24/07, 67/12, 82/14.

Pollock, A. & Berge, E., 2018. How to do a systematic review. *International Journal of Stroke*, 13(2), pp. 138-156.

Redman, P. & Maples, W., 2017. *Good essay writing: SAGE study skills series*. 5th ed. London: Sage.

Robida, A. ed., 2006. *Nacionalne usmeritve za razvoj kakovosti v zdravstvu*. Ljubljana: Ministrstvo za zdravje.

Sarkisian, C. A., Hays, R. D., Berry, S. H. & Mangione, C. M., 2001. Expectations regarding aging among older adults and physicians who care for older adults. *Medical Care*, 39(9), pp. 1025–1036.

Seah, A. C. W., Tan, K. K., & Wang, W., 2015. A narrative literature review of the experiences of patients living with heart failure. *Holistic Nursing Practice*, 29(5), pp. 280-302.

Seeger, C., 2014. Leitlinien von palliative care. In: S. Kränzle, U. Schmid & C. Seeger, eds. *Palliative care*. Berlin: Springer-Verlag Berlin Heidelberg, pp. 15–20.

Slapper, G., 2005. Corporate manslaughter: new issues for lawyers. *The Times*, 3. Sep., p. 4b.

Štemberger–Kolnik, T. et al., 2012. Oblikovanje instrumenta zdravstvene pismenosti za slovensko populacijo: rezultati pilotske raziskave. In: D. Železnik, B. M. Kaučič & U. Železnik, eds. *Inovativnost v koraku s časom in primeri dobrih praks: zbornik predavanj z recenzijo. 2. znanstvena konferenca z mednarodno udeležbo s področja zdravstvenih ved, Slovenj Gradec, 18. september 2012*. Slovenj Gradec: Visoka šola za zdravstvene vede, pp. 248–255.

Torraco, R. J., 2005. Writing integrative literature reviews: guidelines and examples. *Human Resource Development Review*, 4(3), pp. 356-367.

Vrbnjak, D., 2017. *Skrb za pacienta in varnost pri dajanju zdravil v zdravstveni negi: doktorska disertacija*. Maribor: Univerza v Mariboru, Fakulteta za zdravstvene vede.

Whittemore, R. & Knafl, K. 2005. The integrative review: updated methodology. *Journal of Advanced Nursing*, 52(5), pp. 546-553.

World Health Organization, 2014. *Non–communicable diseases country profiles 2014*. Geneva: World Health Organization.

World Health Organization, 2016. *Assessing national capacity for the prevention and control of non–communicable diseases: report of the 2015 global survey*. Geneva: World Health Organization.

World Health Organization, 2017a. *NCD death rate, age standardized (per 100 000 population), 2000–2015: both sexes, 2015*. [Online] Available at: http://gamapserver.who.int/gho/interactive_charts/ncd/mortality/total/atlas.html [Accessed 05. 07. 2018].

World Health Organization, 2017b. *Non–communicable diseases progress monitor 2017*. Geneva: World Health Organization.

World Medical Association, 2013. World Medical Association Declaration of Helsinki: ethical principles for medical research involving human subjects. *JAMA*, 310(20), pp. 2191–2194.

Zakon o pacientovih pravicah (ZPacP). Uradni list RS, št. 15/08.

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND). Uradni list RS, št. 16/08, 68/16.

Zimmerman, P. M. & Rask, A. E., 2019. Evaluation of full valence correlation energies and gradients. *The Journal of Chemical Physics*, 150(24), p. 244117.

Zimmermann, C. et al., 2014. Early palliative care for patients with advanced cancer: a cluster randomised controlled trial. *The Lancet*, 383(9930), pp. 1721–1730.

Zimmermann, C., 2018. Where and how we die. *Journal of Palliative Medicine*, 21(11), pp. 1542–1543.